

Miért más a kereszténység?

dr. Szalai András, MEKDSZ **Grund** (201)8

A KERESZTÉNY HIT MINT ANOMÁLIA A VALLÁSOK VILÁGÁBAN

Vallási igazság

Az isteni kinyilatkoztatás
szükségessége

Szentírás

A bibliai kinyilatkoztatás
különlegességei

Istenkép

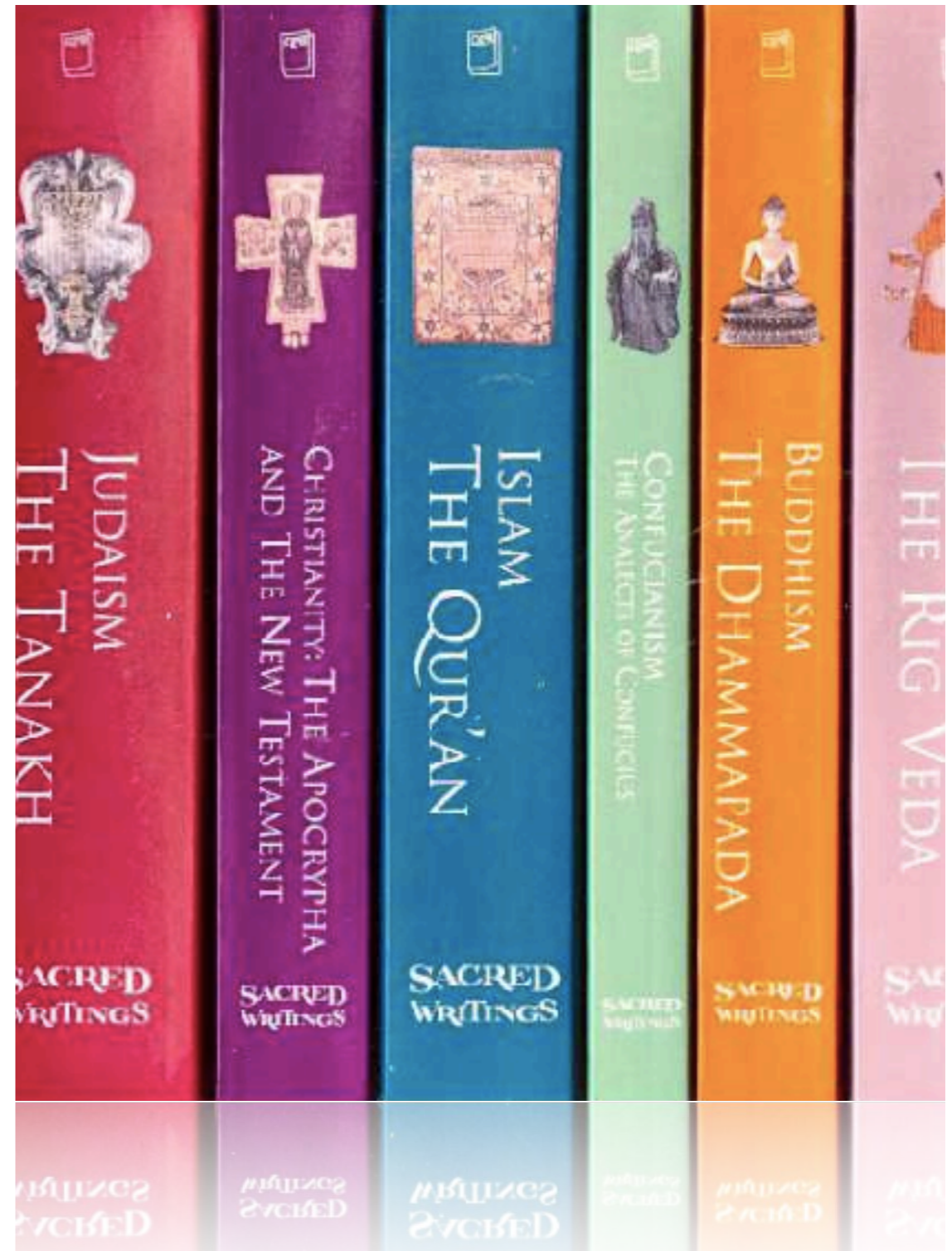
A bibliai istenkép
különlegességei

az új nyugati kihívás

A közgondolkodás:

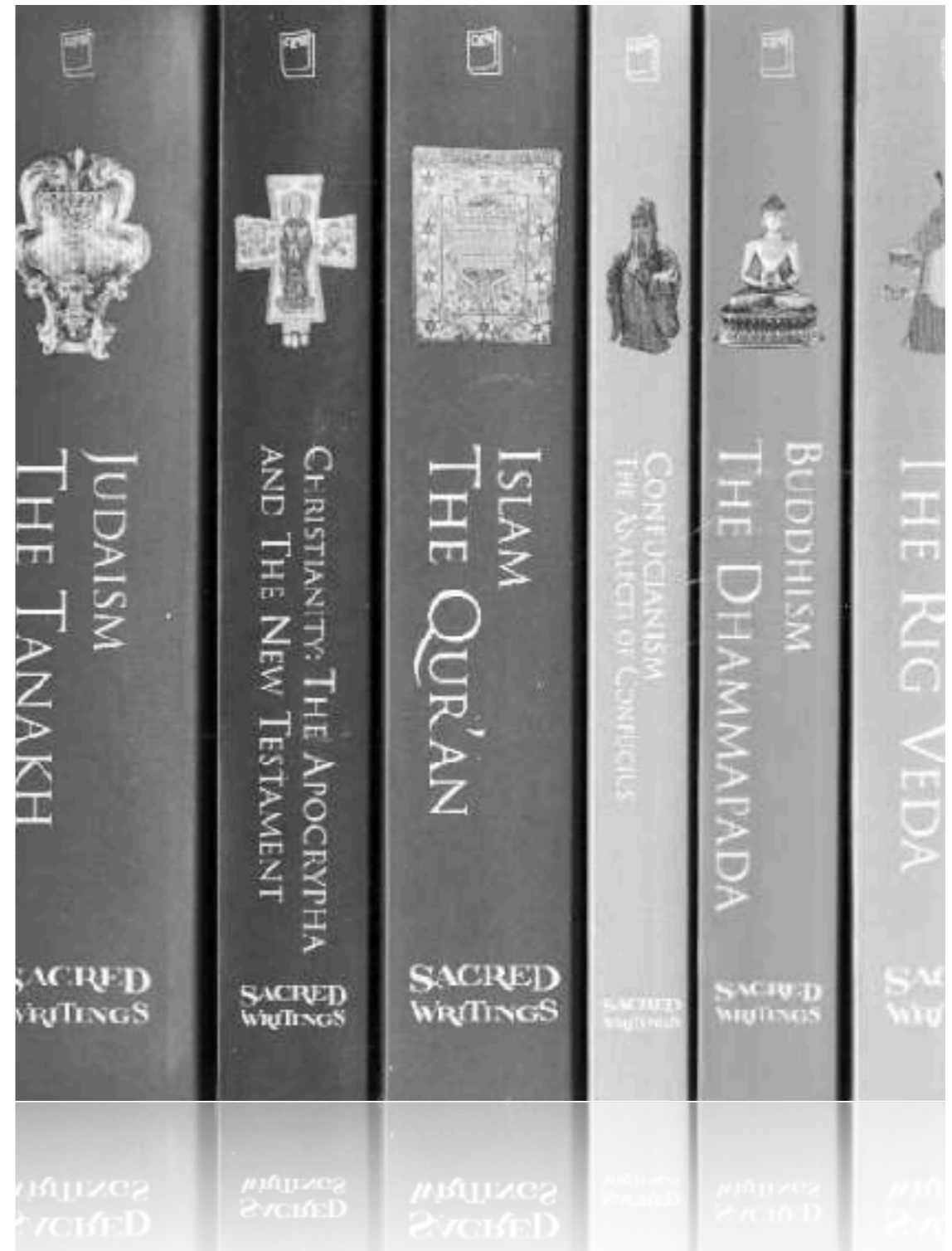
- a vallásokat és irataikat **összemérni**, hitelességüket firtatni értelmetlen, csak **önmagukban** lehet őket vizsgálni és értékelni
- lényegében **ugyanazt** tanítják; az alázatos **mindből** merít.

ami a válaszhoz kell

Meg kell értenünk

- az isteni kinyilatkoztatás **szükségességét**
- az egyes vallási iratok **valódi** tekintélyigényét
- a Biblia és a bibliai istenkép **sajátságait**
- a hitelesség **jogos** igényét és feltételeit.

Vallási igazság

Az isteni kinyilatkoztatás
szükségessége

a vallások és az igazság

Logikai lehetőségek

- egyik vallás sem igaz
- mindegyik igaz
- csak az egyik igaz
- csak részben igazak
- csak egy teljesen igaz*

Keresztény álláspont

- van bennük közös
- hordoznak igazságot is
- egyik sem hordozza a teljes igazságot
- csak egy hordozza a teljes kinyilatkoztatást*

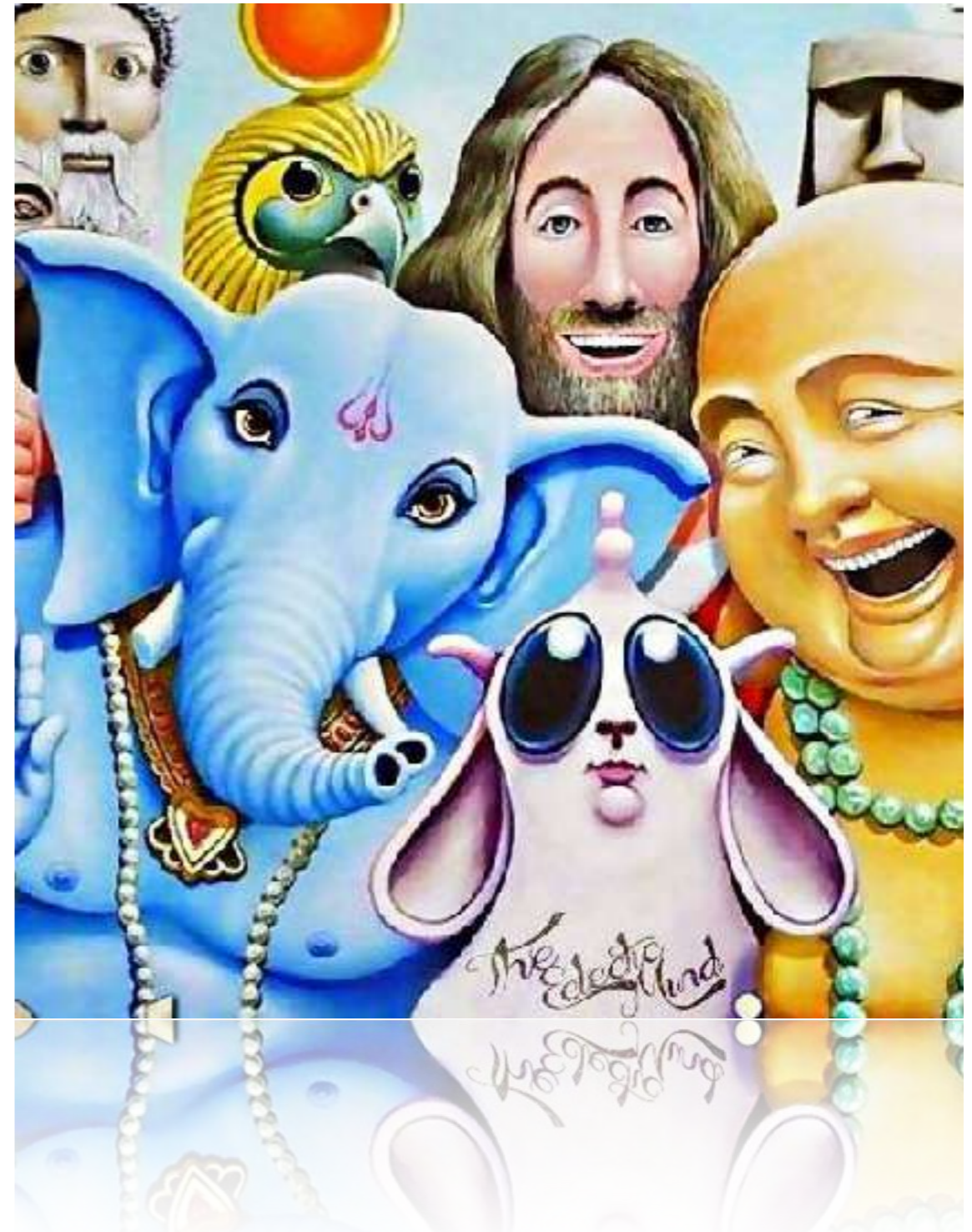
ismeretelméleti szükség

Az egyének / vallások

- Istenről alkotott képe sok dologtól függ,
- és egymást kizáróan ellentmondásos.

Ha van Isten, biztos zavarja, és **bemutatkozik**.

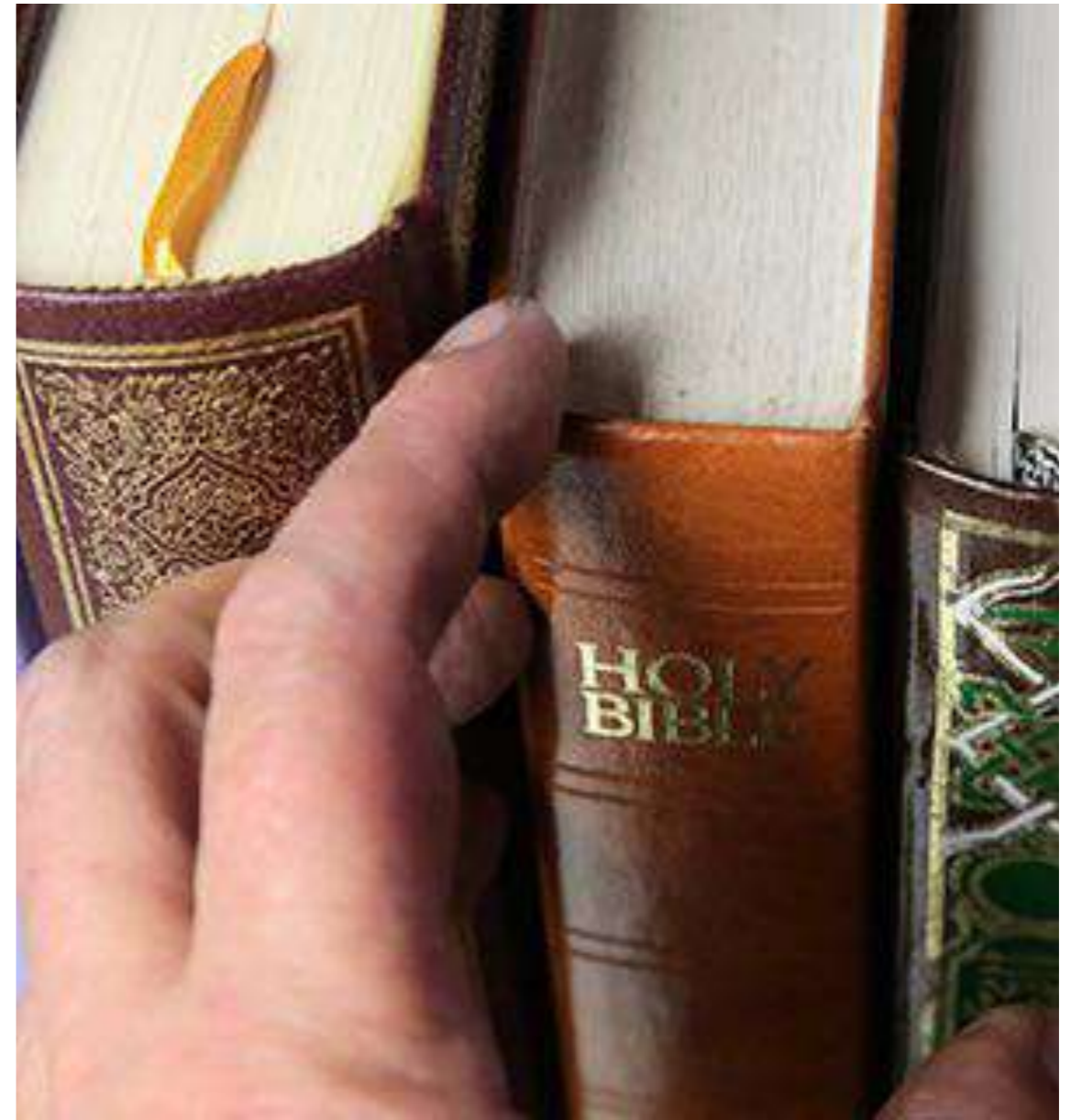
- Megtette? Megteszi?

a tekintélyigény

Több vallás is **hivatkozik** isteni eredetű vallási iratra, de...

- **nem** mind, sőt, kevés
- mind **mást** ért „kinyilatkoztatás” alatt,
- **egyik sem** fogadja el a többi tekintélyét.

a megítélhetőség

A korszellem konfliktuskezelést diktál, de mindenki **választ** (vallást vagy a valláskeverést), azaz

- **értékítéletet** hoz,
- mert vannak / változhatnak a **szempontjai**.

Ez a legtöbb vallásban jogos és természetes.

etikai szükség

Nem jó és rossz meghatározásához kell (vö. lelkiismeret). Azt tudhatjuk meg:

- az erkölcsi parancsnak **kultúrafeletti forrása** van (ui. az emberi indok szubjektív, változó)
- **kaphatunk erőt** helyesen dönteni, cselekedni (ui. az ember esendő).

**"You don't need religion
to have morals.
If you can't determine
right from wrong,
then you lack empathy,
not religion."**

világkép és etika

Az ókori vallási kultúrák három nagy típusa:

- politeista (ld. görög, védikus stb. istenek)
- dualista: minden létező kettős (ld. *tao*)
- monista: tkp. minden egy (ld. *advaita*).

Ezért világképükben a **jó / rossz, igaz / hamis**

- halhatatlan erők
– áldozat, mágia
- kiegészítő ellentétek
– egyensúly (*wuwei*)
- meghaladandó illúzió
– meditáció (*móksa*)

zárt rendszerek

Először is, **melyik igaz?**

Másodsor, **mind zárt rendszer**, ezért

- a bennük működő **erők** kezelése kérdéses
- örökké ugyanazok a **történetek** ismétlődnek
- az ilyen világképre épülő kultúra **statikus**.

Tapasztalat, életerzés

- szenvedés: az élet része, sosem lesz vége
- igazság: hatalom vagy nézőpont függvénye
- az isteni: legtöbbször számunkra elérhetetlen.

Ez a válasz legmélyebb kérdéseinkre...?

a nyitott rendszer

A bibliai kinyilatkoztatás világképe nyitott

- Teremtője rajta **kívül** áll, és **belülről** áthatja
- **beavatkozik**: csoda és változás lehetősége
- jó és igaz nem függ a rossztól és hamistól: az ő **lényéből** fakad.

A nyitott világkép üzenete

- Teremtőjének **célja** van, **együtt** lehet működni
- a szenvedés, a rossz, a hamis **véget fog érni**
- az Igazság nem valami, hanem **Valaki** – és ő megismerhetővé vált.

Szentírás

A bibliai kinyilatkoztatás különlegességei

milyen legyen?

Mi minden hitelesíthet egy kinyilatkoztatást?

- Az átélő személye és élménye jellege?
- Állításai másoknak is ellenőrizhetők?
- Történetileg hiteles?
- Szövege fennmaradt? Feldolgozható?
- Tanítása koherens, értelmezhető, fordítható?
- Korábbi hivatkozott kinyilatkoztatásokkal harmonizál?
- Üzenete egyetemes?
- Világképe realista, emberformáló hatása jótékony?

vallási iratok forrásai

Nem a túlvilág

- kínai vallások
- buddhizmus

A szellemvilág

- törzsi vallások
- gnózis
- spiritiszták

Közvetve Isten

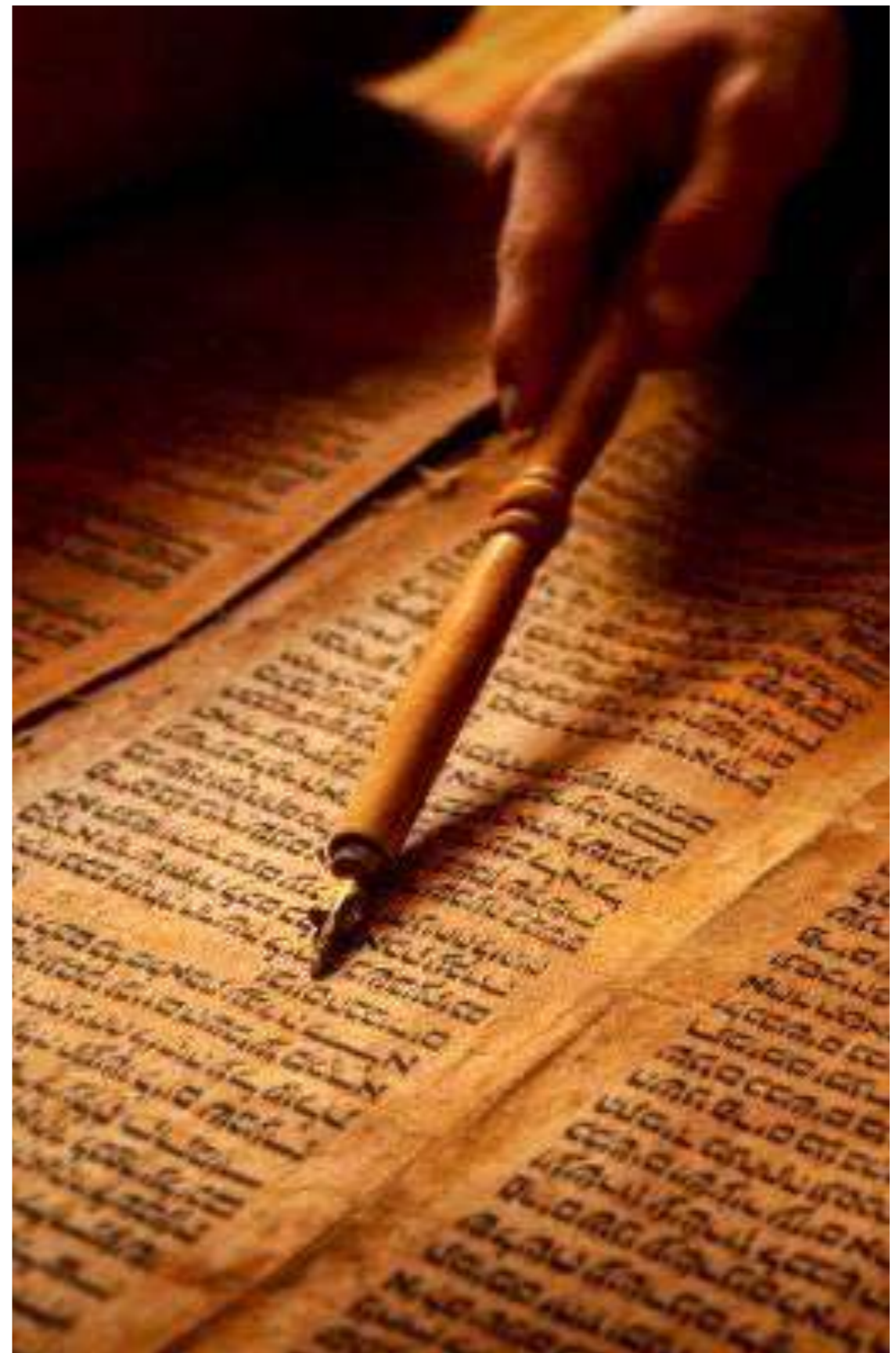
- zoroasztrizmus
- hinduizmus
- iszlám

Közvetlenül Isten

- júdaizmus
- kereszténység

bibliai anomáliák

- Történetiség
- Öszinteség
- Emberi realizmus
- Egyetemesség
- Tartalmi összhang
- Jövendölések
- Fennmaradt

történetiség

Más vallási iratok: eredetmítoszok, misztikus filozófia, költészet, jog.

- Isten **létrehoz** egy népet és kultúrát, együtt él vele, közös **tapasztalatok** által önmagát ismerteti meg az ismert emberi **történelem** századain át.

Őszinteség

Más vallási kultúrák feljegyzései: csak öndicséret és győzelmek.

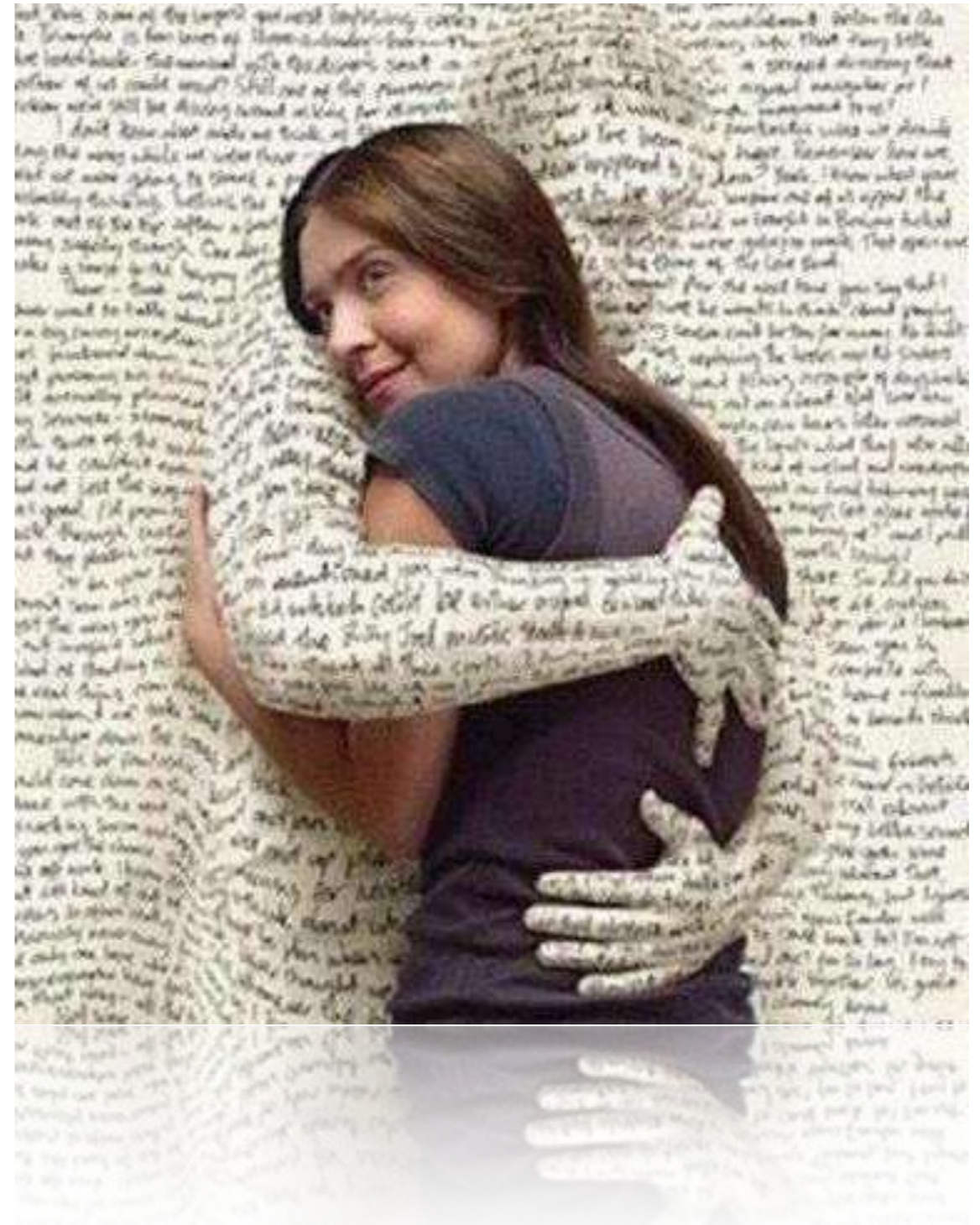
- A zsidók feljegyzik az utókornak az őseik, az uralkodóik, vallási vezetőik, közembereik **hibáit, bűneit, vere-ségeit, kételyeit is.**

emberi realizmus

A mitológiák szereplői istenek, félistenek és királyok.

- A bibliai alakok hús-vér **emberek**, sokuk közember.
Az emberi **lélek** és a **kapcsolatok** működéséről nyújtott kép modern és realista.

egyetemesesség

Csak pár vallásnak van más néphez is szóló üzenete.

- Isten a zsidókkal **szövetséget** kötött. Azért választotta ki őket, hogy **a többi nép** számára áldássá legyenek. Egyház: igazi **multikultúra**.

tartalmi összhang

Más vallási iratok koherenciája: ha van, egy / néhány ember műve.

- A bibliai iratok 1500 éven át, több tucat, nagyon különböző ember írásaiból álltak össze, a mű **mégis** koherens.

jövendölések

Más vallásokban igen ritka jelenség.

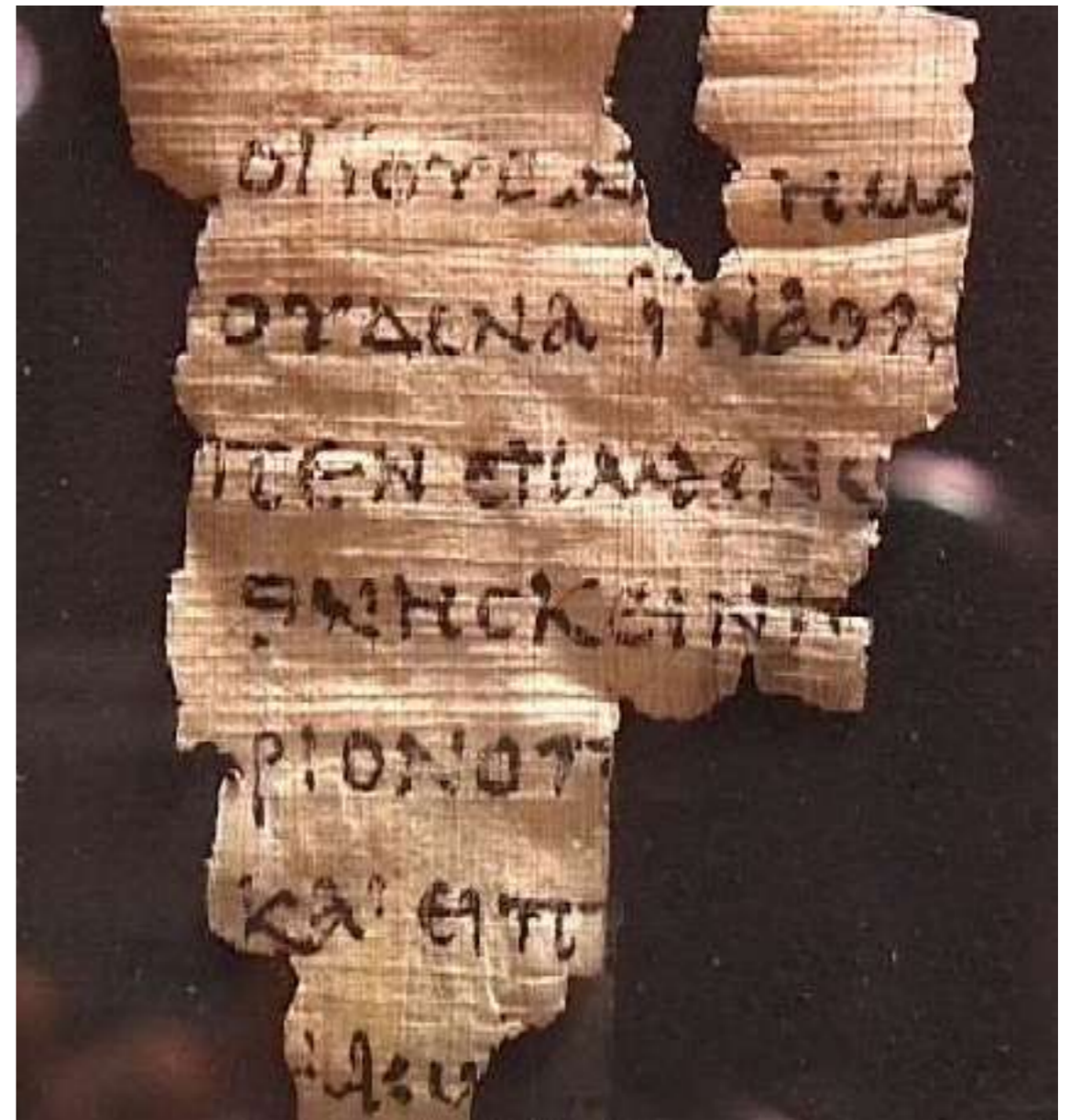
- A bibliai jövődölések (nem = prófécia) **Isten történelmi működését** bizonyítják. A beteljesedések jellege és mennyisége kizárja a véletlent.

fennmaradt

Más vallási iratok: sokkal később írták le, változatok sora, elvesztek.

- Isten szava: aktuális és örök **jelentőség** – leírták. Numerikus másolási **védelem**. Kivételes mennyiség, azonosítható hibák: 99% **rekonstrukció**.

Istenkép

A bibliai istenkép különlegességei

milyen legyen?

Milyen istenkép felel meg a vágyainknak?

- Személy.
- Közeledni, kapcsolódni lehet hozzá.
- Megismerhető a saját életünkben.
- Tisztelhető és szerethető.
- Megbízható és hű.
- Igazságos és irgalmas. Nem manipulálható.
- Érdekli és érinti, amit teszünk, ahogy élünk.
- Tudja, mit jelent embernek lenni.
- Képes minket megváltoztatni.

vallások istenképei

Személytelen

- advaita, szikh
- konfucianizmus
- gnózis

Közeli, nem ismerhető

- törzsi vallások
- sintó

Távoli, nem ismerhető

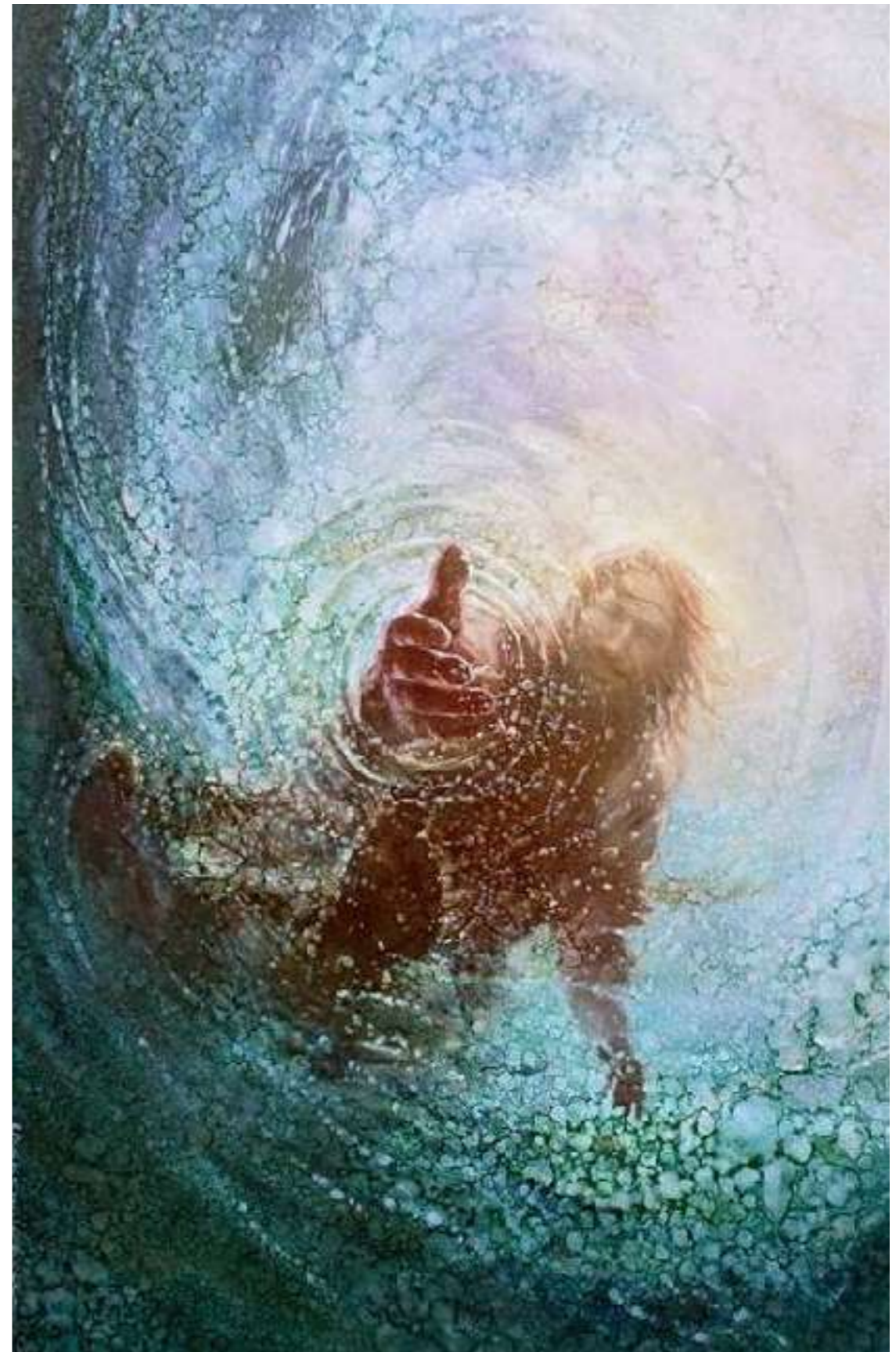
- zoroasztrizmus
- iszlám, bahá'í
- vaisnava

Személy, ismerhető

- júdaizmus
- kereszténység

teológiai anomáliák

- Kívülbélüliség
- Emberarcúság
- Megváltó szeretet
- Trinitás

kívülbélüliség

A vallások istenképe egyoldalúan transzcendens vagy immanens.

- A Biblia Istene létezett a világ **előtt** is. A világon kívül áll **és** az őbenne létezik. Tetteink nem csak a világot, hanem őt magát is **érintik**.

emberarcúság

A vallások istenképe személytelen vagy nem megismerhető.

- Isten **személy**. Jézusban **emberré** lett: tudja mi az embernek lenni. Isten **ikonja** a Krisztus: az ő megismerése Isten megismerése.

megváltó szeretet

Más isteneket nem érinti a bűn / „csak úgy” megbocsánatának / ítélnék.

- Krisztus **magára véve** bűneinket **kiengesztelte** Istent. Bűnbocsánatot, tiszta lelkiismeretet, szabadságot, átalakulást tett lehetővé.

trinitás

A vallások istenképe egyszerű, elképzelhető, többnyire ábrázolható.

- Csak **egy** Isten van, aki öröktől fogva Atya, Fiú, Szentlélek, **három** egylényegű személyben létezik. Krisztus ábrázolható, maga Isten nem.

KÉRDÉSEK

Mi minden határozza meg,
ki mit gondol Istenről?

Mi mindentől más
a kereszténység mint
a többi vallás?

Melyik sajátossága
teszi számodra
hitelessé is?

